HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

1 august 2025 *

„Trimitere preliminară – Articolul 19 alineatul (1) TUE – Obligația statelor membre de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Dreptul la o cale de atac efectivă – Posibilitatea de a recurge la arbitraj – Arbitraj între particulari – Arbitraj impus – Decizie a unui organ al unei federații sportive internaționale care aplică o sancțiune – Hotărâre a Curții de Arbitraj Sportiv (CAS) confirmată printr-o decizie a unei instanțe a unui stat terț – Cale de atac împotriva hotărârii arbitrale – Reglementare națională care conferă acestei hotărâri arbitrale autoritate de lucru judecat între părți și forță probantă față de terți – Competențele și obligațiile instanțelor naționale în fața cărora este invocată hotărârea arbitrală menționată – Control efectiv al conformității unei astfel de hotărâri arbitrale cu principiile și cu dispozițiile din sfera ordinii publice a Uniunii”

În cauza C-600/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Cour de cassation (Curtea de Casație, Belgia), prin decizia din 8 septembrie 2023, primită de Curte la 2 octombrie 2023, în procedura

Royal Football Club Seraing SA

împotriva

Fédération internationale de football association (FIFA),

Union des associations européennes de football (UEFA),

Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA),

cu participarea:

Doyen Sports Investment Ltd,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna K. Jürimäe, domnii C. Lycourgos și I. Jarukaitis, doamna M. L. Arastey Sahún, domnii S. Rodin, A. Kumin, N. Jääskinen și D. Gratsias, președinți de cameră, domnul E. Regan, doamna I. Ziemele și domnii J. Passer (raportor) și Z. Csehi, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: doamna T. Ćapeta,

grefier: domnul C. Di Bella, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 octombrie 2024,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Royal Football Club Seraing SA, de J.-L. Dupont, M. Hissel și F. Stockart, avocats, F. Irurzun, abogado, și M. Orth, Rechtsanwalt;

– pentru Fédération internationale de football association (FIFA), de A. Laes, avocat, și D. Van Liedekerke, advocaat;

– pentru Union des associations européennes de football (UEFA), de P. González-Espejo García, abogado, B. Keane, D. Slater și D. Waelbroeck, avocats;

– pentru Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA), de N. Cariat și A. Stévenart, avocats, și E. Matthys, advocaat;

– pentru Doyen Sports Investment Ltd, de M. Hissel, avocat;

– pentru guvernul belgian, de M. Jacobs, L. Jans, C. Pochet și M. Van Regemorter, în calitate de agenți, asistate de Y. Herinckx, avocat;

– pentru guvernul german, de J. Möller și A. Hoesch, în calitate de agenți;

– pentru guvernul elen, de K. Boskovits, în calitate de agent;

– pentru guvernul francez, de B. Fodda, J.-B. Merlin, M. Raux și B. Travard, în calitate de agenți;

– pentru guvernul lituanian, de S. Grigonis și V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, în calitate de agenți;

– pentru guvernul neerlandez, de M. H. S. Gijzen, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de F. Erlbacher, T. Maxian Rusche, S. Noë și F. Ronkes Agerbeek, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 16 ianuarie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 19 alineatul (1) TUE coroborat cu articolul 267 TFUE și cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Royal Football Club Seraing SA (denumit în continuare „RFC Seraing”), pe de o parte, și Fédération internationale de football association (FIFA), Union des associations européennes de football (UEFA) și Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA), pe de altă parte, în legătură cu o cerere de declarare a nulității, de adoptare de somații și de reparare a prejudiciilor pe care RFC Seraing consideră că le-a suferit ca urmare a punerii în aplicare de către aceste trei asociații a unor norme care ar trebui să fie considerate ca fiind nule pentru motivul că încalcă dreptul Uniunii.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE prevede:

„Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.”

4 Articolul 267 TFUE prevede:

„Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la:

(a) interpretarea tratatelor;

(b) validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii [Europene].

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă în fața unei instanțe dintr-un stat membru, această instanță poate, în cazul în care apreciază că o decizie în această privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre, să ceară Curții să se pronunțe cu privire la această chestiune.

[…]”

5 Articolul 47 din cartă, intitulat „Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil”, are următorul cuprins:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărată și reprezentată.

[…]”

Dreptul belgian

Codul judiciar

6 Code judiciaire (Codul judiciar), astfel cum a fost modificat prin loi portant dispositions diverses en matière de justice (Legea privind diverse dispoziții în materie de justiție) din 21 decembrie 2018 (*Moniteur belge* din 31 decembrie 2018, p. 106560) (denumit în continuare „Codul judiciar"), cuprinde o primă parte, intitulată „Principii generale". Această primă parte cuprinde un capitol III, intitulat „Hotărâri", în care figurează articolul 19 primul paragraf din acest cod, care prevede:

„Hotărârea este definitivă în măsura în care epuizează competența jurisdicțională a instanței cu privire la o chestiune în litigiu, cu excepția căilor de atac prevăzute de lege."

7 Prima parte menționată include un capitol IV, intitulat „Cu privire la lucrul judecat". Acest capitol IV reunește articolele 23-28 din Codul judiciar, care prevăd următoarele:

„Art[icolul] 23

Autoritatea de lucru judecat nu privește decât ceea ce a făcut obiectul deciziei. Este necesar ca obiectul cererii să fie același; ca cererea să se întemeieze pe aceeași cauză, indiferent de temeiul juridic invocat; ca cererea să fie între aceleași părți și să fie formulată de ele și împotriva lor în aceeași calitate. Autoritatea de lucru judecat nu se extinde însă la cererea care se întemeiază pe aceeași cauză, dar pe care instanța nu o putea judeca având în vedere temeiul juridic pe care se întemeiază.

Art[icolul] 24

Orice decizie definitivă are autoritate de lucru judecat de la pronunțarea sa.

Art[icolul] 25

Autoritatea de lucru judecat se opune reiterării cererii.

Art[icolul] 26

Autoritatea de lucru judecat subzistă atât timp cât decizia nu a fost infirmată.

Art[icolul] 27

Excepția autorității de lucru judecat poate fi invocată în orice caz în fața instanței de fond sesizate cu cererea.

Aceasta nu poate fi invocată din oficiu de instanță.

Art[icolul] 28

Orice decizie dobândește autoritate de lucru judecat de îndată ce nu mai poate fi atacată cu contestație sau cu apel, în afara excepțiilor prevăzute de lege și fără a aduce atingere efectelor căilor extraordinare de atac."

8 Codul judiciar cuprinde de asemenea o a șasea parte, intitulată „Arbitrajul”. În cadrul capitolului VI din această a șasea parte, intitulat „Hotărârea arbitrală și închiderea procedurii”, figurează articolul 1713 din acest cod, care cuprinde printre altele următoarele dispoziții:

„§ 1. Tribunalul arbitral se pronunță definitiv sau interlocutoriu prin una sau mai multe hotărâri.

[…]

§ 9. Hotărârea are, în relațiile dintre părți, aceleași efecte ca o decizie a unei instanțe judecătorești.”

9 Capitolul VIII din partea a șasea menționată, intitulat „Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale”, cuprinde printre altele articolele 1719-1721 din Codul judiciar, care au următorul cuprins:

„Art[icolul] 1719

§ 1. Hotărârea arbitrală, pronunțată în Belgia sau în străinătate, nu poate face obiectul unei executări silite decât după ce a fost învestită cu formulă executorie, în tot sau în parte, de tribunal de première instance (Tribunalul de Primă Instanță [Belgia]), în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 1720.

§ 2. Tribunal de première instance (Tribunalul de Primă Instanță) nu poate învesti hotărârea cu formulă executorie decât dacă hotărârea nu mai poate fi atacată în fața arbitrilor sau dacă arbitrii au dispus executarea provizorie a acesteia, în pofida apelului.

Art[icolul] 1720

§ 1. Tribunal de première instance (Tribunalul de Primă Instanță) este competent să judece o cerere privind recunoașterea și executarea unei hotărâri arbitrale pronunțate în Belgia sau în străinătate.

[…]

§ 2. În cazul în care hotărârea a fost pronunțată în străinătate, instanța competentă teritorial este tribunalul de primă instanță de la sediul curții de apel în circumscripția căreia persoana împotriva căreia se solicită încuviințarea are domiciliul și, în lipsa domiciliului, reședința obișnuită sau, dacă este cazul, sediul social sau, în lipsa acestuia, sediul sau sucursala. […]

[…]

§ 5. Hotărârea poate fi recunoscută sau declarată executorie numai dacă nu contravine condițiilor prevăzute la articolul 1721.

Art[icolul] 1721

§ 1. Tribunal de première instance (Tribunalul de Primă Instanță) refuză recunoașterea și încuviințarea executării unei hotărâri arbitrale, indiferent de țara în care a fost pronunțată, numai în următoarele împrejurări:

[…]

(b) în cazul în care tribunal de première instance (Tribunalul de Primă Instanță) constată:

[…]

ii) că recunoașterea sau executarea hotărârii ar conduce la un rezultat contrar ordinii publice.

[…]”

Legea privind Codul internațional privat

10 Articolul 22 din Loi portant le Code de droit international privé (Legea privind Codul de drept internațional privat) din 16 iulie 2004 (*Moniteur belge* din 27 iulie 2004, p. 57344), care este intitulat „Recunoașterea și încuviințarea executării hotărârilor judecătorești străine”, prevede:

„1. O hotărâre judecătorească străină executorie în statul în care a fost pronunțată este declarată executorie în Belgia, în tot sau în parte, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 23.

O hotărâre judecătorească străină este recunoscută în Belgia, în tot sau în parte, fără să se recurgă la procedura prevăzută la articolul 23.

Dacă recunoașterea este invocată pe cale accesorie înaintea unei instanțe judecătorești belgiene, aceasta din urmă este competentă în materie.

Hotărârea poate fi recunoscută sau declarată executorie numai dacă nu contravine condițiilor prevăzute la articolul 25.

2. Orice persoană care are un interes […] poate solicita să se constate, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 23, că hotărârea trebuie recunoscută sau executarea acesteia trebuie încuviințată, în tot sau în parte, sau nu poate fi încuviințată.

3. În înțelesul prezentei legi:

1° termenul «hotărâre judecătorească» se referă la orice decizie pronunțată de o autoritate care exercită o competență judiciară;

2° recunoașterea stabilește în mod legal ceea ce s-a decis în străinătate.”

Reglementarea instituită de FIFA

Statutul FIFA

11 FIFA este o asociație de drept privat care are sediul în Zürich (Elveția).

12 Potrivit articolului 2 din Statutul FIFA, în ediția din luna mai 2024, care corespunde în esență și sub rezerva renumerotării lor edițiilor anuale anterioare ale acestui statut, această asociație are ca scop printre altele „stabilirea de norme și de dispoziții care să reglementeze fotbalul și aspectele aferente acestuia și asigurarea respectării acestora”, precum și „controlul fotbalului sub toate

formele sale prin adoptarea tuturor măsurilor care se dovedesc necesare sau recomandabile pentru a preveni încălcarea statutului, a regulamentelor, a deciziilor FIFA și a [r]egulilor jocului” la nivel mondial.

13 În conformitate cu articolele 11 și 14 din acest statut, orice „asociație responsabilă de organizarea și de controlul fotbalului” dintr-o anumită țară poate deveni membră a FIFA cu condiția în special să se angajeze în prealabil să se conformeze printre altele statutului, regulamentelor, directivelor FIFA, precum și deciziilor organelor sale. În calitate de membru FIFA, o asemenea asociație are, în temeiul articolelor 14 și 15 din statutul menționat, obligația, printre altele, să îi determine pe propriii membri să respecte statutul, regulamentele, directivele FIFA și deciziile organelor sale, precum și să asigure respectarea acestora de către toți actorii fotbalului, în special ligile și cluburile care îi sunt subordonate, în conformitate cu articolul 20 din același statut, precum și jucătorii. În plus, o astfel de asociație trebuie să se supună jurisdicției și deciziilor Curții de Arbitraj Sportiv (CAS) și să prevadă în propriul statut dispoziții potrivit cărora toți acești actori trebuie de asemenea să recunoască în mod explicit această instanță și aceste decizii. În practică, peste 200 de asociații naționale de fotbal sunt în prezent membre ale FIFA. Printre acestea se numără URBSFA, care are sediul în Belgia și al cărei scop este în special asigurarea organizării și a promovării fotbalului în acest stat membru.

14 Articolul 44 din Statutul FIFA, intitulat „Organe jurisdicționale”, precizează la alineatul 1:

„Organele jurisdicționale ale FIFA sunt:

a) Comisia de disciplină;

[…]

c) Comisia de recurs.”

15 Articolul 47 din acest statut, intitulat „Comisia de recurs” prevede:

„1. Funcționarea Comisiei de recurs este reglementată de Codul de disciplină și de Codul de etică ale FIFA.

2. Comisia de recurs examinează căile de atac formulate împotriva deciziilor comisiei de disciplină pe care prezentul statut și regulamentele FIFA nu le declară definitive.

3. Deciziile comisiei de recurs sunt definitive și obligatorii pentru toate părțile interesate, sub rezerva unei acțiuni la Curtea de Arbitraj Sportiv (CAS).”

16 Secțiunea IX din statutul menționat, intitulată „Arbitraj”, cuprinde următoarele articole:

„Articolul 49. Curtea de Arbitraj Sportiv (CAS)

1. FIFA recunoaște recurgerea la Curtea de Arbitraj Sportiv (CAS), tribunal arbitral independent cu sediul la Lausanne (Elveția), în cazul unui litigiu între FIFA, asociațiile membre, confederațiile, ligile, cluburile, jucătorii, oficialii, agenții și agenții organizatori de meciuri.

2. Procedura de arbitraj este reglementată de dispozițiile Codului de arbitraj în materie sportivă al CAS. CAS aplică în primul rând diversele regulamente ale FIFA, precum și dreptul elvețian cu titlu supletiv.

[…]

Articolul 50. Competența CAS

1. Căile de atac împotriva deciziilor adoptate în ultimă instanță de FIFA și organele sale vor fi introduse la CAS […]

[…]

4. Calea de atac nu are efect suspensiv. Organul decizional competent al FIFA sau, dacă este cazul, CAS poate conferi un efect suspensiv căii de atac.

[…]

Articolul 51. Obligații privind soluționarea litigiilor

1. Confederațiile, asociațiile membre și ligile sunt de acord să recunoască CAS drept o autoritate judiciară independentă. Acestea se angajează să ia toate dispozițiile necesare pentru a se asigura că membrii, jucătorii afiliați și oficialii lor respectă deciziile adoptate de CAS. […]

2. Recurgerea la instanțele de drept comun este interzisă, cu excepția cazului în care este prevăzută în mod expres în reglementările FIFA. De asemenea, este interzisă recurgerea la instanțele de drept comun pentru toate tipurile de măsuri provizorii.

3. Asociațiile introduc în statutele sau regulamentele lor o clauză care stipulează că este interzisă sesizarea instanțelor de drept comun cu litigii din cadrul asociației sau litigii care privesc ligile, membrii ligilor, cluburile, membrii cluburilor, jucătorii, oficialii și alți membri ai asociației, cu excepția cazului în care reglementarea FIFA sau dispozițiile legale obligatorii prevăd sau stipulează în mod expres recurgerea la instanțele de drept comun. În locul recurgerii la instanțele de drept comun, trebuie să fie prevăzut arbitrajul. Asemenea litigii vor fi aduse fie în fața CAS, fie în fața unei instanțe de arbitraj independente și constituite în mod corespunzător, recunoscută prin regulamentul asociației sau confederației.

Asociațiile se asigură totodată că această dispoziție este pusă în aplicare în cadrul asociației, dacă este necesar prin stabilirea unei obligații în sarcina membrilor săi. Asociațiile aplică sancțiuni oricărei părți care nu respectă obligația respectivă și se asigură că orice cale de atac împotriva unor astfel de sancțiuni este de asemenea supusă exclusiv arbitrajului, iar nu instanțelor de drept comun.”

Regulamentul privind statutul și transferul jucătorilor

17 La 22 martie 2014, FIFA a adoptat un regulament intitulat „Regulamentul privind statutul și transferul jucătorilor”, care a intrat în vigoare la 1 august 2014. Acest regulament abrogă și înlocuiește un regulament anterior având același titlu, care fusese promulgat la 5 iulie 2001.

18 Articolul 1 din regulamentul menționat, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede la alineatul 1:

„Prezentul regulament stipulează norme globale și obligatorii privind statutul jucătorilor, eligibilitatea acestora de a participa la fotbalul competițional și transferul lor între cluburi aparținând unor asociații diferite.”

19 Același regulament a fost modificat în cursul lunii decembrie 2014 (denumit în continuare „RSTJ”). Dispozițiile rezultate din această modificare cuprind printre altele articolul 18bis din RSTJ, intitulat „Influența terților asupra cluburilor”, care prevede:

„1. Niciun club nu poate semna un contract care să permită clubului advers (cluburilor adverse) și viceversa sau oricărei alte părți sau unor terți să dobândească, în cadrul activității sau al transferurilor, capacitatea de a influența independența sau politica clubului sau performanțele echipelor acestuia.

2. Comisia de disciplină a FIFA poate impune sancțiuni cluburilor care nu respectă obligațiile prevăzute în prezentul articol.”

20 Aceste dispoziții cuprind de asemenea articolul 18ter din RSTJ, intitulat „Proprietatea drepturilor economice ale jucătorilor de către terți”, care are următorul cuprins:

„1. Niciun club sau jucător nu poate semna un acord cu un terț care să îi permită acestuia să poată pretinde, în parte sau în totalitate, o indemnizație plătibilă în legătură cu viitorul transfer al unui jucător de la un club la un alt club sau să primească orice drept în legătură cu un transfer sau cu o indemnizație de transfer viitor.

2. Interdicția prevăzută la paragraful 1 intră în vigoare la 1 mai 2015.

3. Acordurile care intră sub incidența paragrafului 1 anterioare datei de 1 mai 2015 pot rămâne valabile până la expirarea contractuală a acestora. Durata lor nu poate fi însă prelungită.

4. Durata oricărui acord care intră sub incidența paragrafului 1 semnat între 1 ianuarie 2015 și 30 aprilie 2015 nu poate depăși un an de la data efectivă.

5. Până la sfârșitul lunii aprilie 2015, toate acordurile existente care intră sub incidența paragrafului 1 trebuie să fi intrat în [Sistemul de reglementare a transferurilor (TMS)]. Toate cluburile care au semnat astfel de acorduri trebuie să le introducă – în întregime, inclusiv orice modificare sau anexă – în TMS, specificând informațiile referitoare la terțul în cauză, numele complet al jucătorului, precum și durata acordului.

6. Comisia de disciplină a FIFA poate impune sancțiuni cluburilor sau jucătorilor care nu respectă obligațiile prevăzute în prezentul articol.”

Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

Istoricul litigiului principal

Contractele încheiate între RFC Seraing și Doyen

21 RFC Seraing este un club de fotbal, organizat sub forma unei societăți pe acțiuni, cu sediul în Belgia și afiliat la URBSFA.

22 La 30 ianuarie 2015, RFC Seraing a încheiat un prim contract cu Doyen Sports Investment Ltd (denumită în continuare „Doyen”), care este o societate cu sediul în Malta și care are ca activitate economică principală asistența financiară acordată cluburilor de fotbal din Europa. Acest prim contract avea ca obiect, pe de o parte, să reglementeze încheierea în viitor a unor convenții de finanțare pentru jucători și, pe de altă parte, să cedeze către Doyen o parte din „drepturile economice” ale RFC Seraing asupra a trei jucători determinați. Aceste drepturi economice urmăresc să reflecte valoarea financiară a jucătorilor. Acestea sunt legate de „drepturile federative” pe care un club le obține prin angajarea unui anumit jucător, cum ar fi dreptul de a legitima jucătorul sau dreptul de a juca cu el. Exercitarea lor permite clubului care le deține să perceapă sumele datorate, de exemplu, în caz de împrumut sau de transfer al respectivului jucător, în temeiul exploatării sau al cesiunii drepturilor sale de imagine sau ca urmare a rezilierii contractului acestuia.

23 Potrivit acestui prim contract, a cărui încetare era stabilită la 1 iulie 2018, Doyen devenea proprietara a 30 % din drepturile economice deținute de RFC Seraing asupra celor trei jucători în cauză și, în schimb, îi plătea suma de 300 000 de euro. La rândul său, RFC Seraing interzicea cesionarea „în mod independent și autonom” către un terț a restului drepturilor sale economice asupra acestor jucători.

24 La 7 iulie 2015, RFC Seraing și Doyen au încheiat un al doilea contract (denumite în continuare, împreună cu primul contract, „contractele în discuție în litigiul principal”). Acesta stipula cesiunea către Doyen a 25 % din drepturile economice deținute de RFC Seraing asupra unui al patrulea jucător, în schimbul plății de către Doyen a sumei de 50 000 de euro.

Procedurile disciplinare și arbitrale desfășurate în Elveția

25 În urma unei anchete, FIFA, acționând cu concursul URBSFA, a inițiat, la 2 iulie 2015, o procedură disciplinară împotriva RFC Seraing, având ca obiect o posibilă încălcare a articolelor 18bis și 18ter din RSTJ ca urmare a încheierii de către aceasta din urmă a contractelor în discuție în litigiul principal.

26 La 4 septembrie 2015, comisia de disciplină a FIFA a adoptat o decizie (denumită în continuare „decizia comisiei de disciplină a FIFA”) potrivit căreia a declarat, mai întâi, că RFC Seraing încălcase articolele 18bis și 18ter din RSTJ prin încheierea contractelor în discuție în litigiul principal. În plus, această comisie a interzis clubului menționat să legitimeze jucători pentru patru perioade de legitimare consecutive, atât la nivel național, cât și la nivel internațional. În sfârșit, comisia menționată i-a aplicat o amendă de 150 000 de franci elvețieni (și anume aproximativ 138 000 de euro la rata de schimb aplicabilă la acel moment), plătibilă în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei sale.

27 La 30 noiembrie 2015, RFC Seraing a formulat apel împotriva acestei hotărâri în fața comisiei de recurs a FIFA. La 3 decembrie 2015, acest club a solicitat în plus acestei comisii, având în vedere lipsa efectului suspensiv al unui astfel de apel, suspendarea executării deciziei menționate. La 4 decembrie 2015, președintele comisiei menționate a admis cererea respectivă.

28 La 7 ianuarie 2016, Comisia de recurs a FIFA a respins apelul formulat de RFC Seraing împotriva deciziei Comisiei de disciplină a FIFA (denumită în continuare „decizia Comisiei de recurs a FIFA").

29 La 9 martie 2016, RFC Seraing a introdus la CAS o acțiune în anulare împotriva deciziei Comisiei de recurs a FIFA. La 17 martie 2016, acest club a solicitat în plus acestui organ, având în vedere lipsa efectului suspensiv al unei astfel de căi de atac, să îi fie conferit un efect suspensiv, în temeiul articolului 50 din Statutul FIFA. La 12 aprilie 2016, organul menționat a admis această cerere.

30 În cadrul acestei acțiuni, RFC Seraing a susținut în esență în special că decizia Comisiei de recurs a FIFA și sancțiunile disciplinare pe care i le impune această decizie sunt nelegale pentru motivul că dispozițiile pe care se întemeiază decizia menționată sunt ele însele nelegale. În această privință, clubul menționat a susținut, printre altele, că articolele 18bis și 18ter din RSTJ, în măsura în care prevăd o interdicție totală a practicilor numite „*third-party influence*" și „*third-party ownership*", însoțită de sancțiuni disciplinare, încalcă dreptul Uniunii și în special libertatea de circulație a lucrătorilor, libertatea de prestare a serviciilor și libera circulație a capitalurilor garantate de articolele 45, 56 și, respectiv, 63 TFUE, precum și normele de concurență prevăzute la articolele 101 și 102 TFUE. Acesta a invocat de asemenea încălcarea normelor elvețiene de concurență.

31 La 9 martie 2017, CAS a pronunțat o hotărâre arbitrală (denumită în continuare „hotărârea CAS"), în care a apreciat printre altele, în ceea ce privește, în primul rând, dreptul aplicabil litigiului, că acesta era constituit din regulamentele FIFA, din dreptul elvețian și din dreptul Uniunii. În ceea ce îl privește pe acesta din urmă, acest organ a considerat, mai întâi, că erau îndeplinite condițiile cumulative care îi impun să ia în considerare libertățile de circulație și normele de concurență în cadrul examinării sale, în calitate de „dispoziții imperative ale unui drept, altul decât [dreptul elvețian]", în sensul dreptului elvețian. Astfel, dispozițiile care prevăd aceste libertăți și aceste norme ar fi considerate de Curte ca făcând parte din ordinea publică a Uniunii. În continuare, că ar exista o legătură strânsă între obiectul litigiului și aceste dispoziții ținând seama, pe de o parte, de impactul vădit al RSTJ pe teritoriul Uniunii, precum și, mai precis, asupra activității cluburilor de fotbal stabilite în statele membre și, pe de altă parte, de incidența deciziei Comisiei de recurs a FIFA asupra posibilității RFC Seraing de a participa la competiții de fotbal intercluburi organizate pe acest teritoriu. În sfârșit, ordinea juridică elvețiană ar împărtăși interesele și valorile protejate de dispozițiile menționate.

32 În ceea ce privește, în al doilea rând, fondul litigiului, CAS a considerat printre altele că RFC Seraing nu a demonstrat că articolele 18bis și 18ter din RSTJ încalcă normele de concurență elvețiene. Acest organ a înlăturat de asemenea existența unei încălcări a dreptului Uniunii și în special a articolelor 45, 56, 63, 101 și 102 TFUE.

33 În ceea ce privește, *primo*, libertățile de circulație, CAS a apreciat în esență, mai întâi, că articolele 18bis și 18ter din RSTJ împiedicau libera circulație a capitalurilor. În continuare, acest organ a considerat că pretinsul efect negativ al acestor articole asupra libertăților de circulație a lucrătorilor și de prestare de servicii era, în schimb, insuficient demonstrat și, în orice caz,

limitat. În sfârșit, organul menționat a observat că, indiferent de libertatea avută în vedere, existența articolelor menționate era, în orice caz, justificată de urmărirea unor obiective legitime de interes general de ordin sportiv, legate în special de menținerea integrității competițiilor, și că din examinarea conținutului lor rezulta nu numai că erau apte să atingă aceste obiective, ci și că nu depășeau ceea ce era necesar și proporțional în acest scop.

34 În ceea ce privește, *secundo*, normele de concurență ale Uniunii, CAS a considerat, pe de o parte, că articolele 18bis și 18ter din RSTJ nu aveau ca obiect restrângerea concurenței, ci urmărirea obiectivelor legitime de interes general de ordin sportiv evocate la punctul anterior. Pe de altă parte, Tribunalul a apreciat că RFC Seraing nu demonstrase că aceste articole aveau ca efect actual sau potențial restrângerea concurenței.

35 În al treilea rând, CAS a confirmat amenda aplicată RFC Seraing, precum și interdicția de a legitima jucători care îi fusese impusă acestuia, reducând în același timp durata acestei interdicții la trei perioade de legitimare consecutive.

36 În al patrulea și ultimul rând, CAS a decis că, ținând seama de măsurile de suspendare a procedurii și de suspendare adoptate succesiv de Comisia de recurs a FIFA și de ea însăși, aceste sancțiuni disciplinare ar fi aplicabile de la notificarea hotărârii sale către RFC Seraing, amenda trebuind, în consecință, să fie plătită în termen de 30 de zile de la această notificare, iar interdicția de legitimare trebuind, la rândul său, să acopere perioadele de legitimare care se desfășoară în vara anului 2017, iarna 2017/2018 și vara anului 2018.

37 La 15 mai 2017, RFC Seraing a introdus la Tribunal fédéral (Tribunalul Federal, Elveția) o acțiune împotriva hotărârii CAS. În plus, el a solicitat acestei instanțe să confere un efect suspensiv acestei căi de atac.

38 Prin Ordonanța din 7 august 2017, președinția Tribunal fédéral (Tribunalul Federal) a respins această cerere de efect suspensiv.

39 În susținerea acțiunii formulate, RFC Seraing a invocat printre altele un motiv întemeiat pe incompatibilitatea hotărârii CAS cu „ordinea publică materială”, în sensul dreptului elvețian. În această privință, clubul menționat a susținut din nou, printre altele, că această hotărâre încălca libertatea de circulație a lucrătorilor, libertatea de a presta servicii și libertatea de circulație a capitalurilor garantate de articolele 45, 56 și, respectiv, 63 TFUE, normele de concurență enunțate la articolele 101 și 102 TFUE, precum și normele de concurență elvețiene.

40 În memoriile sau în observațiile lor, FIFA și, respectiv, CAS au solicitat respingerea acțiunii RFC Seraing.

41 Prin Hotărârea din 20 februarie 2018, Tribunal fédéral (Tribunalul Federal) a respins această acțiune. În ceea ce privește motivul RFC Seraing întemeiat pe incompatibilitatea hotărârii CAS cu ordinea publică materială și în special cu normele de concurență, precum și cu libertățile de circulație, această instanță a amintit, în primul rând, jurisprudența sa consacrată în această privință. Din aceasta rezultă, *primo*, că o hotărâre arbitrală nu poate fi considerată incompatibilă cu ordinea publică materială decât dacă încalcă, prin rezultatul său, iar nu numai prin motivele sale, valorile esențiale și larg recunoscute care, potrivit concepțiilor care prevalează în Elveția, ar trebui să constituie temeiul oricărei ordini juridice. *Secundo*, o astfel de încălcare presupune că

această hotărâre încalcă principii fundamentale ale dreptului material până la punctul de a nu mai fi conciliabilă cu ordinea juridică și cu sistemul de valori determinante. *Tertio*, normele de concurență nu fac parte din ordinea publică materială.

42 În al doilea rând, instanța menționată a adăugat în esență că, în orice caz, motivul întemeiat pe incompatibilitatea hotărârii CAS cu ordinea publică materială trebuia respins ca fiind inadmisibil în speță, în măsura în care privește dreptul Uniunii și normele de concurență elvețiene, întrucât nu respecta cerința motivării aplicabilă acțiunilor împotriva unei hotărâri arbitrale.

Procedura judiciară desfășurată în Belgia

43 La 3 aprilie 2015, și anume anterior deschiderii unei proceduri disciplinare de către FIFA, Doyen și Asociația fără scop lucrativ de drept belgian RFC sérésien, care conduce RFC Seraing, au citat FIFA, UEFA și URBSFA în fața tribunal de commerce francophone de Bruxelles (Tribunalul Comercial francofon din Bruxelles, Belgia).

44 La 8 iulie 2015, respectiv după deschiderea acestei proceduri disciplinare, dar înainte de adoptarea deciziei Comisiei de disciplină a FIFA, RFC Seraing a intervenit în mod voluntar în procedură, solicitând acestei instanțe să constate neconformitatea cu dreptul Uniunii, în special cu articolele 45, 56, 63, 101 și 102 TFUE, a interzicerii totale a practicilor denumite *third-party influence* și *third-party ownership* prevăzute la articolele 18bis și 18ter din RSTJ. În plus, acest club a solicitat instanței menționate să declare nulă orice dispoziție care prevede o astfel de interdicție totală, să pronunțe diferite somații împotriva FIFA, a UEFA și a URBSFA, precum și să îi acorde suma provizorie de 500 000 de euro cu titlu de reparare a diferitelor prejudicii pe care apreciază că le-a suferit ca urmare a aplicării articolelor 18bis și 18ter din RSTJ.

45 La 17 noiembrie 2016, tribunal de commerce francophone de Bruxelles (Tribunalul Comercial francofon din Bruxelles) a pronunțat o hotărâre în care, printre altele, s-a declarat necompetentă să soluționeze diferitele cereri ale RFC Seraing.

46 La 19 decembrie 2016, respectiv după adoptarea deciziei Comisiei de disciplină a FIFA și a celei a Comisiei de recurs a FIFA, dar înainte de pronunțarea hotărârii CAS, RFC Seraing a declarat apel împotriva acestei hotărâri la cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia).

47 În cadrul acestui apel, clubul menționat a susținut în special că a suferit diferite prejudicii cauzate de o greșeală săvârșită de FIFA cu concursul URBSFA, care consta în esență, pentru aceste asociații, în aplicarea articolelor 18bis și 18ter din RSTJ în privința sa, mai întâi prin inițierea unei proceduri disciplinare, apoi prin reproșul că a încălcat interdicțiile prevăzute de aceste articole și, în sfârșit, prin aplicarea unor sancțiuni disciplinare. Astfel, această procedură disciplinară, aceste constatări ale unor încălcări și aceste sancțiuni disciplinare ar fi viciate de împrejurarea că articolele 18bis și 18ter din RSTJ, pe care se întemeiază, încalcă ele însele dreptul Uniunii, în special articolele 45, 56, 63, 101 și 102 TFUE.

48 La 12 decembrie 2019, respectiv după pronunțarea hotărârii CAS și a hotărârii Tribunal fédéral (Tribunalul Federal) menționate la punctul 41 din prezenta hotărâre, cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) a pronunțat o hotărâre (denumită în continuare „hotărârea cour d'appel de Bruxelles") în care a respins toate cererile RFC Seraing.

49 În această hotărâre, cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) a statuat printre altele, în primul rând, că motivele RFC Seraing potrivit cărora articolele 18bis și 18ter din RSTJ încalcă dreptul Uniunii fuseseră deja invocate de acest club în fața CAS, în cadrul litigiului dintre acesta și FIFA, și respinse în hotărârea CAS. Or, potrivit cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles), hotărârea CAS trebuie considerată, ținând seama de articolele 24 și 28 și de articolul 1713 alineatul 9 din Codul judiciar, ca având aceleași efecte ca o decizie a unei instanțe în relațiile dintre părți, ca trebuind, prin urmare, să i se recunoască autoritatea de lucru judecat începând de la pronunțarea acesteia și că a dobândit autoritate de lucru judecat de la data respingerii de către Tribunal fédéral (Tribunalul Federal) a acțiunii introduse împotriva acesteia. Prin urmare, cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) a concluzionat că motivele în cauză erau inadmisibile în măsura în care erau îndreptate împotriva FIFA.

50 În al doilea rând, cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) a arătat în esență că, din momentul în care unei hotărâri judecătorești sau unei hotărâri arbitrale i se recunoaște autoritatea de lucru judecat în relațiile dintre părțile în litigiu, acesteia trebuie să i se acorde, pe cale de consecință, față de terții la acest litigiu cărora le este opozabilă, forța probantă aferentă unei astfel de autorități. În speță, potrivit acestei instanțe, hotărârea CAS are, așadar, forță probantă în privința URBSFA, care nu era parte în litigiul dintre RFC Seraing și FIFA în fața CAS. Ținând seama de o asemenea forță probantă, ar fi revenit RFC Seraing, în măsura în care acest club impută de asemenea URBSFA o culpă, sarcina de a răsturna prezumția, întemeiată pe hotărârea CAS, potrivit căreia articolele 18bis și 18ter din RSTJ sunt conforme cu dreptul Uniunii. Or, clubul menționat nu și-ar fi îndeplinit această obligație. Prin urmare, instanța menționată a respins motivele menționate la punctul anterior ca fiind nefondate în măsura în care erau îndreptate împotriva URBSFA.

Litigiul principal și întrebările preliminare

51 RFC Seraing a formulat la Cour de cassation (Curtea de Casație, Belgia), care este instanța de trimitere, un recurs împotriva hotărârii cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles).

52 În decizia de trimitere, Cour de cassation (Curtea de Casație) arată că motivele de casare prezentate de RFC Seraing ridică două probleme de interpretare a dreptului Uniunii cu care consideră necesar să sesizeze Curtea.

53 În primul rând, RFC Seraing arată, prin intermediul primului motiv de recurs, că cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) a încălcat printre altele articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, articolul 267 TFUE și articolul 47 din cartă prin respingerea ca fiind inadmisibile a motivelor sale de apel în măsura în care erau îndreptate împotriva FIFA. Astfel, această instanță ar fi considerat în mod eronat că hotărârii CAS trebuia să i se recunoască autoritatea de lucru judecat față de FIFA, în măsura în care această hotărâre a concluzionat în sensul conformității articolelor 18bis și 18ter din RSTJ cu dreptul Uniunii.

54 În această privință, ar reieși, este adevărat, din jurisprudența rezultată din Hotărârea din 23 martie 1982, Nordsee (102/81, EU:C:1982:107), și din Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), că, deși particularii au posibilitatea de a încheia o convenție de supunere a litigiilor susceptibile să le opună unui organ arbitral, aceasta nu trebuie să aducă atingere respectării depline, interpretării coerente și aplicării efective a dreptului Uniunii pe teritoriul acesteia. În plus, ar rezulta că o astfel de cerință implică ea însăși ca instanțele naționale

competente să se poată pronunța cu privire la problemele de drept al Uniunii în litigiu, sesizând, dacă este necesar, Curtea cu o cerere de decizie preliminară pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă particularilor.

55 De altfel, ar reieși în esență din Hotărârea din 7 aprilie 2022, Avio Lucos (C-116/20, EU:C:2022:273), că, chiar dacă dreptul Uniunii nu impune în toate împrejurările instanțelor naționale competente să înlăture aplicarea normelor de drept intern care conferă autoritate de lucru judecat unei decizii cu caracter jurisdicțional dacă aceasta ar permite îndreptarea unei situații incompatibile cu dreptul Uniunii, astfel de norme trebuie totuși să îndeplinească, în orice caz, cerințele de echivalență și de efectivitate.

56 Totuși, aceste acquis-uri jurisprudențiale nu ar permite să se răspundă la întrebarea, adresată în speță, dacă este conform cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE să se recunoască autoritatea de lucru judecat între părțile dintr-un litigiu pendinte în fața unei instanțe dintr-un stat membru unei hotărâri arbitrale care anterior acestei recunoașteri nu a putut face obiectul unui control de conformitate cu dreptul Uniunii efectuat de o instanță abilitată să sesizeze Curtea în temeiul articolului 267 TFUE, cu toate că această hotărâre arbitrală se pronunță cu privire la chestiuni referitoare la dreptul Uniunii.

57 În al doilea rând, RFC Seraing arată, prin intermediul celui de al treilea motiv de recurs, că cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles) a încălcat printre altele articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, articolul 267 TFUE și articolul 47 din cartă prin respingerea ca fiind nefondate a motivelor sale de apel în măsura în care erau îndreptate împotriva URBSFA. Astfel, această instanță ar fi considerat în mod eronat că hotărârii CAS trebuia să i se recunoască autoritatea de lucru judecat față de URBSFA, în măsura în care această hotărâre a concluzionat în sensul conformității articolelor 18bis și 18ter din RSTJ cu dreptul Uniunii.

58 În această privință, după ce a arătat că încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE constituie un motiv de ordine publică susceptibil să determine prin el însuși casarea hotărârii cour d'appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles), Cour de cassation (Curtea de Casație) observă că examinarea acestui motiv implică pronunțarea cu privire la aspectul dacă este conform cu această dispoziție să se acorde forță probantă în raport cu terții într-un litigiu pendinte în fața unei instanțe a unui stat membru unei hotărâri arbitrale care nu a putut face în prealabil obiectul unui control de conformitate cu dreptul Uniunii efectuat de o instanță abilitată să sesizeze Curtea în temeiul articolului 267 TFUE, cu toate că această hotărâre arbitrală se pronunță cu privire la chestiuni referitoare la dreptul Uniunii.

59 În aceste condiții, Cour de cassation (Curtea de Casație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții de Justiție următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 19 alineatul (1) TUE coroborat cu articolul 267 TFUE și cu articolul 47 din cartă se opune aplicării unor dispoziții de drept național precum articolul 24 și articolul 171[3] alineatul 9 din [Code judiciaire] (Codul judiciar), care prevăd principiul autorității de lucru judecat, în cazul unei hotărâri arbitrale al cărei control de conformitate cu dreptul Uniunii […] a fost efectuat de o instanță dintr-un stat care nu este membru al Uniunii, căreia nu i se permite să sesizeze Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu o întrebare preliminară?

2) Articolul 19 alineatul (1) TUE coroborat cu articolul 267 [TFUE] și cu articolul 47 din [cartă] se opune aplicării unei norme de drept național care conferă forță probantă față de terți, sub rezerva probei contrare care este în sarcina acestora, unei hotărâri arbitrale al cărei control de conformitate cu dreptul Uniunii Europene a fost efectuat de o instanță dintr-un stat care nu este membru al Uniunii, căreia nu i se permite să sesizeze Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu o întrebare preliminară?"

Cu privire la întrebările preliminare

Considerații introductive

60 Astfel cum rezultă din modul de redactare a întrebărilor preliminare și din motivarea care stă la baza acestora, instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 19 TUE coroborat cu articolul 267 TFUE și cu articolul 47 din cartă pentru ca ea să se poată pronunța cu privire la aspectul dacă aceste dispoziții se opun aplicării, în cazul unei hotărâri arbitrale pronunțate de CAS și confirmate de Tribunal fédéral (Tribunalul Federal), pe de o parte, a unor dispoziții naționale care recunosc hotărârilor arbitrale definitive autoritatea de lucru judecat în relațiile dintre părțile în litigiu și, pe de altă parte, a unei norme naționale care le atribuie, ca urmare a acestei autorități, forță probantă față de terți.

61 Unii dintre participanții la procedură solicită însă Curții în esență să țină seama în cadrul examinării sale și de alte dispoziții sau norme de drept național decât cele avute în vedere în mod specific de instanța de trimitere în întrebările sale.

62 Mai precis, guvernul belgian a arătat în observațiile sale scrise că, deși articolul 1713 alineatul 9 din Codul judiciar prevede că o hotărâre arbitrală are, între părți, aceleași efecte ca o hotărâre judecătorească, inclusiv autoritatea de lucru judecat prevăzută la articolul 24 din acest cod, mai este necesar ca această hotărâre arbitrală să fie integrată în ordinea juridică belgiană, în conformitate cu articolele 1720 și 1721 din codul menționat, care prevăd procedura referitoare la recunoașterea și la executarea hotărârilor arbitrale în Belgia.

63 În ședință, acest guvern a precizat că există, în acest context, trei modalități de a contesta o hotărâre arbitrală în fața instanțelor belgiene. Mai întâi, atunci când o parte prezintă tribunal de première instance (Tribunalului de primă Instanță) competent, în temeiul articolelor 1720 și 1721 din Codul judiciar, o cerere având ca obiect recunoașterea unei hotărâri arbitrale în Belgia, acest tribunal ar putea, la cererea celeilalte părți sau din oficiu, să refuze admiterea primei cereri în cazul în care această hotărâre este contrară ordinii publice. În continuare, o parte care dorește să evite recunoașterea unei hotărâri arbitrale ar putea, în temeiul acelorași dispoziții, să introducă o cerere de refuz al recunoașterii acestei hotărâri în fața tribunalului menționat. În sfârșit, deși acest lucru nu este prevăzut în mod explicit la articolul 1721 din Codul judiciar, nerecunoașterea unei hotărâri arbitrale ar putea fi solicitată sau chiar decisă din oficiu, pe cale incidentală, de fiecare dată când o astfel de hotărâre este invocată în cadrul unei proceduri în fața unei instanțe naționale, astfel cum se prevede la articolul 22 din Legea privind Codul de drept internațional privat pentru hotărârile judecătorești străine.

64 Asemenea guvernului belgian, FIFA și, în esență, UEFA solicită Curții să țină seama de dispozițiile naționale referitoare la procedura de recunoaștere și de executare a hotărârilor arbitrale străine în Belgia.

65 La rândul lor, Comisia Europeană și guvernul german ridică în esență problema caracterului complet al prezentării efectuate în decizia de trimitere a dispozițiilor naționale susceptibile să se aplice în speță, amintind totodată că, în principiu, Curtea este ținută de interpretarea dreptului intern reținută de instanța de trimitere în cererea sa de decizie preliminară.

66 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, instanța națională este singura competentă, printre altele, să interpreteze și să aplice dreptul național (Hotărârea din 4 iunie 2013, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, punctul 36, și Hotărârea din 24 iulie 2023, Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punctul 76). La rândul său, Curtea trebuie să se pronunțe în legătură cu interpretarea sau validitatea dispozițiilor de drept al Uniunii cu privire la care este solicitată, luând în considerare contextul factual și normativ în care se înscriu întrebările care îi sunt adresate, astfel cum este definit de instanța de trimitere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 2007, Laval un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809, punctul 47, și Hotărârea din 24 februarie 2022, Namur-Est Environnement, C-463/20, EU:C:2022:121, punctul 40).

67 În consecință, revine exclusiv instanței de trimitere sarcina de a stabili dispozițiile naționale aplicabile litigiului principal și de a ține seama de acestea în măsura în care apreciază că este necesar să procedeze astfel.

68 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 267 TFUE și cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că se opune, pe de o parte, să fie conferită autoritate de lucru judecat unei hotărâri a CAS pe teritoriul unui stat membru, în relațiile dintre părțile din litigiul în cadrul căruia a fost pronunțată această hotărâre, în cazul în care conformitatea hotărârii menționate cu dreptul Uniunii nu a fost controlată în prealabil de o instanță națională abilitată să sesizeze Curtea cu titlu preliminar și, pe de altă parte, ca, datorită acestei autorități de lucru judecat, să fie conferită forță probantă unei astfel de hotărâri pe teritoriul aceluiași stat membru, în relațiile dintre părțile din litigiul menționat și terți.

Cu privire la protecția jurisdicțională efectivă a particularilor în cadrul Uniunii, inclusiv în cazul recurgerii la arbitraj

69 Uniunea este o Uniune de drept, în care dreptul la protecție jurisdicțională efectivă are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme) (C-619/18, EU:C:2019:531, punctul 58), precum și Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 51].

70 Acesta este motivul pentru care acest drept, care decurge din tradițiile constituționale comune statelor membre, este garantat și justițiabililor la nivelul Uniunii, în condițiile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 47 din cartă, această din urmă dispoziție trebuind să fie luată în considerare în mod corespunzător în vederea interpretării celei dintâi [a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia ș.a./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518, punctul 66, Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 35, precum și Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 143].

71 Recunoașterea într-o anumită cauză a dreptului la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă presupune, printre altele, ca persoana care îl invocă să se prevaleze de drepturi sau de libertăți garantate de dreptul Uniunii [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 34 și Hotărârea din 29 iulie 2024, protectus, C-185/23, EU:C:2024:657, punctul 71]. Aceasta este situația în litigiul principal, întrucât, astfel cum subliniază instanța de trimitere, RFC Seraing se prevalează de drepturile și de libertățile pe care le are în temeiul articolelor 45, 56, 63, 101 și 102 TFUE.

72 Acestui drept la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă îi corespunde obligația impusă statelor membre la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii [Hotărârea din 6 octombrie 2020, État luxembourgeois (Dreptul la o cale de atac împotriva unei cereri de informații în materie fiscală), C-245/19 și C-246/19, EU:C:2020:795, punctul 47, precum și Hotărârea din 1 august 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Refuzul preluării unui minor egiptean neînsoțit), C-19/21, EU:C:2022:605, punctul 36].

73 În timp ce articolul 47 din cartă contribuie la respectarea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă al oricărui justițiabil care se prevalează, într-un anumit caz, de un drept sau de o libertate pe care i-o conferă dreptul Uniunii, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE urmărește să asigure că sistemul de căi de atac instituit de orice stat membru garantează protecția jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii (Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 52).

74 În ceea ce privește, *primo*, obligația enunțată la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, aceasta presupune ca toate instanțele care fac parte din sistemul jurisdicțional al statelor membre care pot fi chemate, în calitate de „instanțe” în sensul dreptului Uniunii, să interpreteze sau să aplice acest drept să îndeplinească cerințele inerente unei protecții jurisdicționale efective [a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 40, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 40].

75 În ceea ce privește, *secundo*, dreptul la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă, acesta impune printre altele ca aceste instanțe să poată efectua un control jurisdicțional efectiv al actelor, al măsurilor sau al comportamentelor despre care se susține, în cadrul unui anumit litigiu, că au adus atingere drepturilor sau libertăților pe care dreptul Uniunii le conferă unui justițiabil. Această cerință implică, în principiu, ca instanțele menționate să fie competente să examineze toate aspectele de drept și de fapt pertinente pentru soluționarea acestui litigiu [Hotărârea din 6 octombrie 2020, État luxembourgeois (Dreptul la o cale de atac împotriva unei cereri de informații în materie fiscală), C-245/19 și C-246/19, EU:C:2020:795, punctul 66 și jurisprudența citată].

76 Cu toate acestea, niciuna dintre aceste două dispoziții nu presupune ca justițiabilii să dispună de o cale de atac directă având ca obiect, cu titlu principal, repunerea în discuție a unei anumite măsuri, în condițiile în care există, pe de altă parte, în sistemul jurisdicțional național în cauză una sau mai multe căi de atac care îi permit să obțină, cu titlu incident, un control jurisdicțional efectiv al acestei măsuri, care asigură astfel respectarea drepturilor și a libertăților pe care dreptul Uniunii le garantează acestora [a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punctele 47 și 49, Hotărârea din 6 octombrie 2020, État luxembourgeois (Dreptul

la o cale de atac împotriva unei cereri de informații în materie fiscală), C-245/19 și C-246/19, EU:C:2020:795, punctul 79, precum și Hotărârea din 8 aprilie 2025, Parchetul European (Controlul jurisdicțional al actelor de procedură), C-292/23, EU:C:2025:255, punctul 79].

77 Pe de altă parte, căile de atac care există în sistemul jurisdicțional național în cauză trebuie să permită instanței naționale competente să solicite Curții să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la orice chestiune referitoare la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act de drept al Uniunii, în condițiile prevăzute la articolul 267 TFUE. În această privință, trebuie subliniat că procedura trimiterii preliminare prevăzută la articolul 267 TFUE, care constituie cheia de boltă a sistemului jurisdicțional stabilit de tratate, instituie un dialog de la instanță la instanță între Curte și instanțele statelor membre, având drept scop asigurarea unității de interpretare a dreptului Uniunii, permițând astfel asigurarea coerenței acestuia, a efectului său deplin și a autonomiei sale, precum și, în ultimă instanță, a caracterului propriu al dreptului instituit de tratate [Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 176, Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punctul 37, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 73]. În această calitate, această procedură de trimitere preliminară constituie o componentă esențială a sistemului instituit de tratate în scopul de a permite instanțelor naționale să asigure protecția jurisdicțională efectivă a drepturilor conferite particularilor de dreptul Uniunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 noiembrie 2021, IS (Nelegalitatea ordonanței de trimitere), C-564/19, EU:C:2021:949, punctul 76].

78 Ordinea juridică instituită de tratate nu se opune însă de principiu ca particulari care intră sub incidența acestei ordini juridice în temeiul exercitării unei activități economice pe teritoriul Uniunii să supună litigiile care pot apărea între ei în cadrul acestei activități unui mecanism de arbitraj.

79 Dimpotrivă, spre deosebire de încheierea, pe de o parte, a unor acorduri între state membre care instituie mecanisme de arbitraj obligatorii care exclud din competența instanțelor lor litigii care pot privi interpretarea sau aplicarea dreptului Uniunii și, pe de altă parte, a unor convenții de arbitraj ad-hoc care fac posibilă continuarea arbitrajelor inițiate în temeiul unor astfel de acorduri, care este strict interzisă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punctele 54 și 55, Hotărârea din 2 septembrie 2021, Republica Moldova, C-741/19, EU:C:2021:655, punctul 59, precum și Hotărârea din 26 octombrie 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, punctele 44 și 45), recurgerea de către particulari la un arbitraj este în principiu posibilă.

80 În această privință, astfel cum reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la articolul 6 alineatul (1) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, în lumina căreia trebuie interpretat articolul 47 din cartă (Hotărârea din 19 decembrie 2019, Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, punctul 37), trebuie să se facă distincție între arbitrajul forțat și arbitrajul voluntar. Referitor la acesta din urmă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că părțile la un contract sunt libere să renunțe voluntar la anumite drepturi garantate de această convenție, inclusiv dreptul de a supune instanțelor statale anumite diferende care pot lua naștere din executarea acestui contract, cu condiția ca o asemenea renunțare să fie liberă, licită și fără echivoc (Curtea EDO, 2 octombrie 2018, Mutu și Pechstein împotriva Elveției, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 96).

81 În același mod, Curtea a arătat că particularii au posibilitatea de a subscrie la o convenție care supune, în termeni clari și preciși, toate sau o parte dintre litigiile în legătură cu aceasta unui organ arbitral, în locul instanței care ar fi fost competentă să se pronunțe cu privire la respectivele litigii în temeiul dispozițiilor aplicabile în lipsa unei astfel de convenții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 193).

82 Cu toate acestea, din momentul în care mecanismul de arbitraj instituit sau desemnat printr-o astfel de convenție este chemat să fie pus în aplicare pe întreg sau pe o parte a teritoriului Uniunii, în cadrul litigiilor legate de exercitarea unei activități economice pe acest teritoriu, acest mecanism trebuie să fie conceput și pus în aplicare într-un mod care să asigure, pe de o parte, compatibilitatea cu principiile care structurează arhitectura jurisdicțională a Uniunii și, pe de altă parte, respectarea efectivă a ordinii publice a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctele 188 și 189).

83 În acest scop, trebuie subliniat că, independent de normele care se pot aplica organului arbitral competent în temeiul unui asemenea mecanism de arbitraj, hotărârile pronunțate de acest organ trebuie să poată face obiectul unui control jurisdicțional de natură să garanteze protecția jurisdicțională efectivă la care au dreptul particularii în cauză, în temeiul articolului 47 din cartă, și pe care statele membre au obligația de a le asigura în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, în conformitate cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

84 Această cerință nu implică faptul că trebuie să existe în mod necesar în Uniune una sau mai multe instanțe abilitate să examineze toate aspectele de drept și de fapt pertinente pentru soluționarea litigiilor în cadrul cărora au fost pronunțate aceste hotărâri, astfel cum ar trebui să fie cazul în lipsa recurgerii la arbitraj, în conformitate cu jurisprudența citată la punctul 75 din prezenta hotărâre. Astfel, având în vedere posibilitatea oferită particularilor de a recurge la arbitraj, în condițiile amintite la punctul 82 din această hotărâre, și cerințele privind eficacitatea procedurii arbitrale, controlul jurisdicțional al hotărârilor menționate poate avea în mod valabil un caracter limitat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 35, Hotărârea din 26 octombrie 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, punctul 34, și Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 193).

85 Cu toate acestea, trebuie să rămână posibil, în orice caz, ca particularii vizați de astfel de hotărâri, să obțină controlul de către o instanță care răspunde tuturor cerințelor impuse la articolul 267 TFUE al aspectului dacă astfel de hotărâri sunt compatibile cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii și care sunt pertinente în cadrul litigiului în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 37, și Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 193).

86 Pentru a fi efectiv, acest control trebuie să fie de natură să asigure respectarea acestor principii și a acestor dispoziții, ceea ce implică faptul că trebuie să privească interpretarea principiilor și a dispozițiilor menționate, consecințele juridice care trebuie deduse din acestea în ceea ce privește aplicarea lor într-un anumit caz, precum și, dacă este necesar, calificarea juridică, în raport cu acestea, a faptelor astfel cum au fost constatate și apreciate de organul arbitral.

87 Astfel, nu se poate admite ca, recurgând la arbitraj, particularii să se poată sustrage de la principiile și de la dispozițiile dreptului primar sau derivat al Uniunii care au un caracter esențial pentru ordinea juridică instituită de tratate sau o importanță fundamentală pentru îndeplinirea misiunilor încredințate Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 36, și Hotărârea din 26 octombrie 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, punctul 37). Dimpotrivă, respectarea acestor principii și a acestor dispoziții care fac parte din ordinea publică a Uniunii se impune particularilor în măsura în care condițiile lor de aplicare respective sunt îndeplinite într-un anumit caz. În această măsură, respectarea acestei ordini publice constituie o completare esențială a rețelei structurate de principii, de norme și de relații juridice mutual interdependente care leagă Uniunea și statele membre, precum și acestea între ele (a se vedea în această din urmă privință Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punctul 33 și jurisprudența citată).

88 Astfel cum rezultă din jurisprudența Curții, principiile și dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii includ printre altele articolele 101 și 102 TFUE, care au efect direct și care conferă justițiabililor drepturi pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punctele 36-39, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctele 192 și 193).

89 Libertatea de circulație a lucrătorilor, libertatea de a presta servicii și libera circulație a capitalurilor garantate de articolele 45, 56 și, respectiv, 63 TFUE fac parte de asemenea din ordinea publică a Uniunii. Aceste trei articole, care sunt singurele în discuție în litigiul principal, au de asemenea efect direct (a se vedea, în ceea ce privește articolul 45 TFUE, Hotărârea din 21 decembrie 2023, Royal Antwerp Football Club, C-680/21, EU:C:2023:1010, punctul 136, precum și jurisprudența citată, și, în ceea ce privește articolul 63 TFUE, Hotărârea din 10 martie 2022, Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, punctul 44, precum și jurisprudența citată). Acestea fac parte din fundamentele pieței interne care cuprinde un spațiu fără frontiere interne prevăzut la articolul 26 TFUE.

Cu privire la controlul jurisdicțional al hotărârilor pronunțate de CAS în cadrul unor litigii legate de exercitarea unui sport ca activitate economică pe teritoriul Uniunii

90 Astfel cum reiese din jurisprudența Curții, mecanismele de arbitraj cărora asociațiile sportive internaționale precum FIFA le supun soluționarea litigiilor care pot apărea între ele sau între asociațiile naționale care sunt membre ale acestora și particularii care intră în competența lor, indiferent dacă este vorba despre întreprinderi sau despre sportivi, se caracterizează, ca urmare a statutelor și a prerogativelor acestor asociații sportive, printr-un ansamblu de elemente care le sunt proprii

91 Pentru acest motiv, Curtea a arătat că, în cazul în care aceste litigii sunt legate de exercitarea unui sport ca activitate economică pe teritoriul Uniunii, posibilitatea particularilor în cauză de a obține un control jurisdicțional efectiv al aspectului dacă hotărârile pronunțate în cadrul litigiilor menționate sunt compatibile cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii prezintă o importanță cu totul deosebită (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctele 193 și 195).

92 Astfel, ținând seama de statutele și de prerogativele asociațiilor sportive precum FIFA, recurgerea la asemenea mecanisme de arbitraj trebuie considerată ca fiind impusă în mod unilateral de asemenea asociații acestor particulari (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctele 193, 195 și 225, precum și Curtea EDO, 2 octombrie 2018, Mutu și Pechstein împotriva Elveției, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 109-115). Chiar dacă, din punct de vedere formal, aplicarea unui mecanism de acest tip unui particular poate necesita încheierea unei convenții cu acesta, încheierea convenției respective și introducerea în aceasta din urmă a unei clauze care prevede recurgerea la arbitraj sunt, în realitate, impuse în prealabil de o reglementare adoptată de asociația în cauză și aplicabilă membrilor săi și persoanelor afiliate acestor membri sau chiar altor categorii de persoane.

93 Acest caracter obligatoriu al mecanismelor de arbitraj de acest tip este strâns legat de împrejurarea că acestea au vocația de a se aplica unor litigii între, pe de o parte, o asociație sportivă care dispune de competențe de reglementare, de control și de sancționare *sui generis* și deosebit de extinse și, pe de altă parte, un ansamblu general și nedeterminat de persoane juridice sau fizice supuse exercitării acestor competențe în cadrul exercitării activității lor profesionale, astfel cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctele 74 și 75 din concluzii.

94 Desigur, această recurgere impusă la arbitraj se poate justifica în principiu, ținând seama de autonomia juridică de care dispun asociațiile sportive internaționale și având în vedere responsabilitățile care le revin acestora (a se vedea în această privință Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctele 75 și 142, precum și jurisprudența citată), prin urmărirea unor obiective legitime precum cele care constau în asigurarea tratamentului uniform al litigiilor legate de disciplina sportivă care intră în competența lor sau în a permite interpretarea și aplicarea coerentă a normelor aplicabile acestei discipline.

95 Curtea a amintit însă în mai multe rânduri că această autonomie juridică nu poate justifica faptul că punerea în aplicare a competențelor deținute de astfel de asociații conduce la limitarea posibilității particularilor de a se prevala de drepturile și de libertățile care le sunt conferite de dreptul Uniunii și care fac parte din ordinea publică a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 75, și Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 196, precum și jurisprudența citată). Or, această cerință implică ea însăși ca respectarea acestor drepturi și a acestor libertăți să poată face obiectul unui control jurisdicțional efectiv cu atât mai mult atunci când recurgerea la arbitraj este impusă particularilor în cauză (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punctele 36-39, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctele 192 și 193).

96 În speță, hotărârea CAS a fost pronunțată în temeiul unui mecanism de arbitraj care trebuie considerat ca fiind impus în practică în mod unilateral particularilor în cauză, astfel cum rezultă din indicațiile furnizate de instanța de trimitere și din dosarul de care dispune Curtea.

97 Astfel, în conformitate cu articolul 47 alineatul (3) și cu articolul 50 alineatul (1) din Statutul FIFA, orice cale de atac împotriva unei decizii a Comisiei de recurs a FIFA și, în sens mai larg, împotriva unei decizii adoptate în ultimă instanță de FIFA și de organele sale trebuie introdusă la CAS. Potrivit articolului 50 alineatul (4) din acest statut, această cale de atac este lipsită de efect suspensiv, chiar dacă un asemenea efect îi poate fi conferit de CAS. În continuare, în

conformitate cu articolele 11, 14 și 15, precum și cu articolul 51 din statutul menționat, asociațiile naționale de fotbal care sunt membre ale FIFA trebuie, pe de o parte, să se supună competenței și deciziilor CAS și, pe de altă parte, să îi determine pe propriii membri sau afiliați, precum ligile, cluburile și jucătorii, să se supună, după caz, acestei competențe și acestor decizii sau competenței și deciziilor organelor arbitrale instituite la nivel național. În sfârșit, conform articolului 51 din același statut, orice cale de atac și orice cerere de măsuri provizorii în fața unei instanțe ordinare sunt interzise, cu excepția cazului în care sunt prevăzute în mod specific de regulamentele FIFA. Sub această rezervă, competența CAS și, respectiv, a organelor arbitrale instituite la nivel național prezintă astfel un caracter nu numai general și obligatoriu, ci și exclusiv pentru toate categoriile de persoane vizate la aceste dispoziții.

98 Prin urmare, trebuie precizate cerințele pe care trebuie să le îndeplinească controlul jurisdicțional al hotărârilor pronunțate în temeiul unui astfel de mecanism pentru a permite instanțelor naționale competente să garanteze particularilor protecția jurisdicțională efectivă la care au dreptul în temeiul articolului 47 din cartă și pe care statele membre au obligația de a o asigura în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, în conformitate cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

99 În primul rând, astfel cum s-a arătat la punctul 76 din prezenta hotărâre, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE nu implică în mod necesar că trebuie să existe pe teritoriul Uniunii o cale de atac directă având ca obiect să permită particularilor în cauză să repună în discuție astfel de hotărâri, precum o acțiune în anulare, o opoziție sau un apel și, procedând astfel, să obțină din partea instanței competente un control jurisdicțional efectiv al acestor hotărâri. Cu toate acestea, este posibil ca asociația sportivă în cauză să instituie un mecanism de arbitraj supus, ținând seama de sediul său, unei astfel de căi de atac directe în cadrul Uniunii.

100 În schimb, în toate cazurile în care o hotărâre a fost pronunțată în cadrul unui litigiu legat de exercitarea unui sport ca activitate economică pe teritoriul Uniunii și în care nu a fost prevăzută o cale de atac directă împotriva acestei hotărâri în fața unei instanțe dintr-un stat membru, trebuie să existe, astfel cum s-a amintit la punctul 76 din prezenta hotărâre, o posibilitate a particularilor în cauză de a obține cu titlu incidental, la cererea lor sau din oficiu, din partea oricărei instanțe dintr-un stat membru susceptibile să se pronunțe în orice mod asupra unei astfel de hotărâri, un control jurisdicțional efectiv privind compatibilitatea hotărârii menționate cu principiile și dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 85 și 95 din prezenta hotărâre. În lipsa unui asemenea control incident sau dacă acesta nu ar avea un caracter efectiv, ținând seama de elementele menționate la punctele 92 și 93 din această hotărâre, nu ar exista o cale de atac care să permită asigurarea unei protecții jurisdicționale efective particularilor vizați, astfel încât instituirea unei astfel de căi de atac s-ar impune statului membru în cauză.

101 În al doilea rând, instanțele din statele membre care sunt chemate să efectueze un astfel de control trebuie, în cazul în care o asemenea hotărâre presupune, precum în speță, o interpretare sau o aplicare a principiilor sau a dispozițiilor care fac parte din ordinea publică a Uniunii și care conferă drepturi sau libertăți particularilor, să poată controla interpretarea dată acestor principii sau acestor dispoziții, consecințele juridice aferente acestei interpretări în ceea ce privește aplicarea lor în speță și calificarea juridică ce a fost dată, în raport cu interpretarea menționată, faptelor astfel cum au fost constatate și apreciate de organul arbitral, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 86 și 95 din prezenta hotărâre.

102 În al treilea rând, aceste instanțe nu se pot limita să constate, dacă este cazul, că o astfel de hotărâre este incompatibilă, în tot sau în parte, cu principiile sau cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii.

103 Dimpotrivă, instanțele menționate trebuie de asemenea să poată deduce, în cadrul competențelor lor respective și în conformitate cu dispozițiile naționale aplicabile, toate consecințele juridice care se impun în cazul constatării unei astfel de incompatibilități. În caz contrar, controlul jurisdicțional efectuat nu ar fi în fapt efectiv, în măsura în care ar putea lăsa să persiste această incompatibilitate.

104 Mai precis, în cazul în care este în discuție o încălcare a normelor de concurență, particularii în cauză trebuie să poată solicita acelorași instanțe nu numai să constate această încălcare și să dispună repararea prejudiciului care le-a fost cauzat, ci și să determine încetarea comportamentului care constituie încălcarea menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctele 200 și 201). Situația este aceeași în ceea ce privește libertățile de circulație, în măsura în care respectarea acestor libertăți se impune asociațiilor sportive atunci când adoptă sau aplică reglementări care au o incidență directă asupra acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctele 85 și 86, precum și jurisprudența citată).

105 În al patrulea și ultimul rând, din jurisprudența constantă a Curții rezultă că orice instanță națională care este sesizată cu un litigiu reglementat de dreptul Uniunii trebuie să dispună de competența de a încuviința măsurile provizorii care să permită garantarea deplinei eficacități a deciziei ce urmează a fi pronunțată pe fond, inclusiv în cazul în care această instanță adresează o cerere de decizie preliminară Curții și suspendă judecarea cauzei în așteptarea răspunsului acesteia. În plus, o asemenea instanță trebuie să înlăture normele de drept intern care se opun acestei competențe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 1990, Factortame ș.a., C-213/89, EU:C:1990:257, punctele 21-23, și Ordonanța președintelui Curții din 25 februarie 2021, Sea Watch, C-14/21 și C-15/21, EU:C:2021:149, punctul 32).

106 Rezultă, pe de o parte, că particularii în cauză trebuie să aibă posibilitatea de a solicita oricărei instanțe naționale sesizate în mod valabil cu chestiunea dacă o hotărâre arbitrală este compatibilă cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii să le acorde măsuri provizorii în așteptarea deciziei care urmează să fie pronunțate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 201). Într-un mod mai general, astfel de măsuri provizorii trebuie să poată fi solicitate oricărei instanțe naționale competente să se pronunțe, în cadrul unei cereri de declarare a nulității, de emitere a unei somații și de reparare a prejudiciului precum cea aflată la originea litigiului principal sau în cadrul oricărei alte proceduri judiciare naționale, cu privire la aspectul dacă un act, o măsură sau un comportament care emană de la o asociație sportivă internațională sau națională sau de la un organ arbitral a cărui competență este impusă în practică în mod unilateral particularilor de o astfel de asociație este compatibil cu aceste principii și cu aceste dispoziții, fără a fi necesar să se aștepte adoptarea unei decizii pe fond cu privire la acest aspect. Astfel, în lipsa unei asemenea posibilități, nu ar putea fi garantată deplina eficacitate a unei asemenea decizii.

107 Pe de altă parte, orice instanță națională competentă să se pronunțe cu privire la o atare chestiune trebuie să înlăture orice normă care provine de la un stat membru sau, cu atât mai mult, de la o asociație sportivă care interzice particularilor în cauză să îi solicite să le acorde astfel de măsuri provizorii sau care se opune în alt mod posibilității de a le acorda asemenea măsuri.

108 În speță, din decizia de trimitere reiese că hotărârea CAS privește un litigiu referitor la sancțiuni disciplinare impuse de FIFA în temeiul unor contracte încheiate între un club de fotbal stabilit în Belgia și o întreprindere cu sediul în Malta care are ca activitate economică acordarea de asistență financiară cluburilor de fotbal din Europa. Această hotărâre a fost pronunțată în temeiul unui mecanism de arbitraj instituit prin reglementarea adoptată de FIFA, care prevede că o astfel de hotărâre poate face obiectul unei acțiuni în anulare în fața unei instanțe dintr-un stat terț. Prin urmare, este vorba despre o hotărâre în privința căreia particularii în cauză trebuie să aibă posibilitatea, în lipsa unei căi de atac directe în fața unei instanțe a unui stat membru, să obțină cu titlu incidental, din partea oricărei instanțe dintr-un stat membru susceptibile să se pronunțe cu privire la o astfel de hotărâre, asistată, dacă este necesar, de Curte în temeiul articolului 267 TFUE, un control efectiv al respectării principiilor și dispozițiilor care fac parte din ordinea publică a Uniunii.

109 Pe de altă parte, așa cum rezultă din afirmațiile care figurează în decizia de trimitere, dispozițiile și normele naționale care fac obiectul întrebărilor instanței de trimitere conferă hotărârilor arbitrale definitive, în termeni generali și nedeterminați, autoritate de lucru judecat în relațiile dintre părți și forță probantă față de terți pe întreg teritoriul statului membru în cauză. Ele au fost aplicate, ca atare, hotărârii CAS în hotărârea care face obiectul recursului aflat pe rolul instanței de trimitere.

110 Astfel, această aplicare are ca efect, pe de o parte, să confere autoritate de lucru judecat unei asemenea hotărâri arbitrale în relațiile dintre părțile din litigiul în care a fost pronunțată această hotărâre arbitrală.

111 Or, aplicarea menționată privează partea căreia cealaltă parte îi opune ulterior hotărârea arbitrală în cauză, într-un litigiu dedus judecății unei instanțe din statul membru respectiv, de posibilitatea de a obține din partea acestei instanțe, la cererea sa sau din oficiu, un control efectiv al aspectului dacă această hotărâre arbitrală este compatibilă cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii.

112 Pe de altă parte, aceeași aplicare are ca efect să atribuie forță probantă unei asemenea hotărâri arbitrale în relațiile dintre părțile din litigiul în care a fost pronunțată această hotărâre arbitrală și terții în acest litigiu.

113 Desigur, astfel cum au arătat atât instanța de trimitere în decizia de trimitere, cât și doamna avocată generală la punctul 134 din concluzii, această forță probantă constituie o prezumție care, într-un litigiu dedus judecății unei instanțe din statul membru în cauză, poate fi răsturnată de partea căreia hotărârea arbitrală în cauză îi este opusă ulterior de un terț în litigiul menționat.

114 Această decizie arată însă și că atribuirea unei astfel de forțe probante hotărârii arbitrale în cauză este una dintre consecințele pe care dreptul național le atribuie autorității de lucru judecat în scopul de a face această hotărâre arbitrală opozabilă terților. Această forță probantă este, așadar, conferită hotărârii arbitrale menționate, la fel ca autoritatea de lucru judecat al cărei corolar îl constituie și de care este legată în mod direct și intrinsec, în lipsa oricărui control, de către o instanță a unui stat membru, al conformității sale cu ordinea publică a Uniunii.

115 Or, cerința controlului respectării ordinii publice a Uniunii se impune pentru a permite justițiabilului în cauză să își exercite dreptul la o cale de atac efectivă și să beneficieze de protecția jurisdicțională efectivă care trebuie să îi fie asigurată, dacă este cazul din oficiu, în conformitate cu articolul 47 din cartă și cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, indiferent de persoana care intenționează să se prevaleze în privința sa de o hotărâre arbitrală precum cea în discuție în litigiul principal.

116 De altfel, trebuie să se observe că și Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, semnată la New York la 10 iunie 1958 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 330, p. 3), care nu este obligatorie pentru Uniune, dar la care toate statele membre și, de altfel, Confederația Elvețiană sunt părți, prevede un control jurisdicțional al sentințelor arbitrale privind respectarea ordinii publice.

117 Astfel, după cum au amintit în esență în special guvernele belgian, francez, lituanian și neerlandez, precum și Comisia, din această convenție rezultă că, deși orice stat parte la aceasta trebuie să recunoască existența și autoritatea sentințelor arbitrale străine pronunțate în aplicarea unei convenții prin care persoane fizice sau juridice s-au obligat să supună unui arbitraj toate sau o parte din diferendele care pot apărea între ele cu privire la un raport de drept determinat, această obligație este legată de cea care pentru un astfel de stat constă în a asigura persoanelor în cauză posibilitatea de a obține din partea instanțelor naționale competente, la cererea lor sau din oficiu, un control al conformității acestor hotărâri cu ordinea sa publică. În ceea ce privește statele membre, această din urmă obligație este ea însăși legată de cea care constă în a asigura acestor persoane posibilitatea de a obține un control al conformității sentințelor menționate cu ordinea publică a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 37).

118 În final, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 47 din cartă este suficient în sine și nu trebuie să fie precizat prin dispoziții ale dreptului Uniunii sau ale dreptului național pentru a conferi particularilor un drept care să poată fi invocat ca atare (Hotărârea din 17 aprilie 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punctul 78, Hotărârea din 29 iulie 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punctul 56, și Hotărârea din 28 ianuarie 2025, ASG 2, C-253/23, EU:C:2025:40, punctul 89).

119 Din jurisprudența constantă a Curții rezultă de asemenea că, întrucât articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, pe de o parte, este formulat în termeni clari și preciși și, pe de altă parte, nu este însoțit de nicio condiție, acesta are efect direct [Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația „Forumul judecătorilor din România” ș.a., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, EU:C:2021:393, punctul 250, Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 58, precum și Hotărârea din 6 martie 2025, D. K. (Înlăturarea unui judecător de la examinarea unor cauze), C-647/21 și C-648/21, EU:C:2025:143, punctul 90].

120 Rezultă că, în cazul în care dispozițiile naționale care sunt aplicabile unui anumit litigiu constituie eventual un obstacol în calea deplinei eficacități a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, instanța națională competentă trebuie, în cazul în care nu poate să procedeze la o interpretare conformă a acestor dispoziții naționale, să le înlăture din oficiu. Astfel, puterea de a face, chiar în momentul aplicării dreptului Uniunii, tot ceea ce este necesar pentru a înlătura o dispoziție sau o practică națională care constituie eventual un obstacol în calea eficienței depline a normelor cu efect direct ale acestui drept face parte integrantă din atribuțiile de instanță a

Uniunii care îi revin instanței naționale însărcinate cu aplicarea, în cadrul competenței sale, a acestor norme [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctele 59 și 62, precum și jurisprudența citată].

121 Această obligație se impune, așadar, în special în cazul în care dispozițiile naționale aplicabile împiedică instanța națională competentă să efectueze, cu titlu incident, un control efectiv al aspectului dacă o hotărâre arbitrală pronunțată de CAS în cadrul unui litigiu legat de exercitarea unui sport ca activitate economică pe teritoriul Uniunii este compatibilă cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii.

122 Prin urmare, obligația menționată se impune în special în prezența unor dispoziții și a unor norme naționale care conferă autoritate de lucru judecat unei astfel de hotărâri arbitrale în relațiile dintre părți, pe de o parte, și forță probantă acesteia în relațiile dintre părți și terți, pe de altă parte, fără ca această hotărâre arbitrală să fi făcut în prealabil obiectul unui control care a permis unei instanțe din statul membru în cauză să verifice în mod efectiv dacă este compatibilă cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii. Trebuie subliniat în această privință că însăși atribuirea unei astfel de autorități și, pe cale de consecință, a unei asemenea forțe hotărârii arbitrale menționate este cea care, într-un asemenea context, intervine cu încălcarea cerinței protecției jurisdicționale efective prevăzute la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 47 din cartă.

123 Astfel, o asemenea situație diferă în mod fundamental de cea vizată în jurisprudența Curții citată la punctul 55 din prezenta hotărâre, în care atribuirea autorității de lucru judecat unei decizii judecătorești sau unei hotărâri arbitrale care a putut face obiectul unui control jurisdicțional efectiv, în conformitate cu aceste dispoziții, este repusă în discuție pentru motivul că se opune constatării și sancționării unei încălcări a unei alte dispoziții sau a unui alt principiu al dreptului Uniunii și că încalcă astfel o limită pe care principiul efectivității dreptului Uniunii o impune autorității de lucru judecat ca expresie a principiului autonomiei procedurale a statelor membre.

124 În speță, rezultă că dispozițiile și normele naționale în raport cu care sunt formulate întrebările instanței de trimitere ar trebui înlăturate, cu excepția cazului în care aceste dispoziții și aceste norme, considerate eventual împreună cu alte dispoziții ale dreptului național, pot fi interpretate în sensul că nu sunt aplicabile în prezența unei hotărâri arbitrale precum cea în discuție în litigiul principal, aspect a cărui stabilire este de competența exclusivă a instanței de trimitere.

125 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 267 TFUE și cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că se opune ca:

– unei hotărâri a CAS să îi fie conferită autoritate de lucru judecat pe teritoriul unui stat membru, în relațiile dintre părțile din litigiul în cadrul căruia a fost pronunțată această hotărâre, în cazul în care acest litigiu este legat de exercitarea unui sport ca activitate economică pe teritoriul Uniunii, iar conformitatea hotărârii menționate cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii nu a fost controlată în prealabil în mod efectiv de o instanță a acestui stat membru abilitată să sesizeze Curtea cu titlu preliminar;

– să fie conferită forță probantă, ca urmare a acestei autorități de lucru judecat, unei astfel de hotărâri pe teritoriul aceluiași stat membru, în relațiile dintre părțile la litigiul respectiv și terți.

Cu privire la cheltuielile de judecată

126 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 267 TFUE și cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că se opune ca:

– **unei hotărâri a Curții de Arbitraj Sportiv (CAS) să îi fie conferită autoritate de lucru judecat pe teritoriul unui stat membru, în relațiile dintre părțile din litigiul în cadrul căruia a fost pronunțată această hotărâre, în cazul în care acest litigiu este legat de exercitarea unui sport ca activitate economică pe teritoriul Uniunii Europene, iar conformitatea hotărârii menționate cu principiile și cu dispozițiile care fac parte din ordinea publică a Uniunii nu a fost controlată în prealabil în mod efectiv de o instanță a acestui stat membru abilitată să sesizeze Curtea cu titlu preliminar;**

– **să fie conferită forță probantă, ca urmare a acestei autorități de lucru judecat, unei astfel de hotărâri pe teritoriul aceluiași stat membru, în relațiile dintre părțile la litigiul respectiv și terți.**

Semnături